

TYÖSEMINAARI

Puistokulttuurin vaaliminen - puistojen ja puutarhojen suojeleminen ja hoito

perjantaina 7.11.2008, klo 16-20

Tieteiden Talo, salit 404 ja 405, Kirkkokatu 6, Helsinki

Puutarhataiteen seura järjestää työseminaarin, jossa kehitetään seuran piirissä viime vuosina laadittua julkaisuluonnosta. Ympäristöministeriön myöntämä määräraha on koskenut alustavaa julkaisua, nyt on aika saattaa työ valmiiksi.

Julkaisun sisältörunko ja työryhmien aiheet:

Arvot ja etiikka

Puistot osana kulttuuriperintöä, lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset, puistojen suojeleminen osana kulttuuriympäristön suojelua, puistojen vaalimisen edellytykset, suojeleminen ja käyttötavoitteiden yhteensovittaminen

Hoito-ohjelma ja selvitykset

Hoidon tavoitteet ja ohjelma, lähdeaineisto, historiaselvitys, käytön historia, nykytilanne ja tulevaisuus, merkityksen analysointi ja arviointi, inventointi ja dokumentointi, säilyneisyyden arviointi, maastoinventointi, kasvillisuuden erityispiirteet, inventointi ja merkityksen arviointi, arkeologiset tutkimukset

Hoitotoimenpiteiden suunnittelu

Hoitosuunnitelma ja sen toimeenpano, toteutus, kasvikantojen säilyttäminen, puuston hoitotoimenpiteet, puukujanteiden hoito, kivirakenteiden kunnostus ja restaurointi, muurien kukat, lohkomuuri kuivamuurina, kukkiva muuri, suunnittelun ja toteutuksen yleisiä ongelmakohtia

Päätöksenteko, rahoitus ja hoito

Hoitoluokitukset, historiallisten puistojen hoidon erityisvaatimukset

Lisäksi työryhmissä toivotaan käsiteltävän seuraavia aiheita:

- * eri toimijoiden tavoitteiden ja toiveiden yhteensovittaminen
- * erilaisten määräysten ja lakien huomioon ottaminen (luonnonsuojelulaki, historialliset kasvilajit, ajallinen painotus, diversiteetti ja muotikasvit)
- * suunnittelun ”kompastuskivet”, valaistus, kiveykset, kalusteet, ilkeillä suojautuminen jne.

Seminaari on maksuton, vapaaehtoinen kahvimaksu.

Ennakkoilmoittautumiset 31.10. mennessä: reeta.pellinen@tkk.fi / 040 8351885

Ennakkomateriaalia lähetetään ilmoittautuneille sähköpostilla.

PUUTARHATAITEEN SEURA RY
SAMFUNDET FÖR
TRÄDGÅRDSKONST RF
PL 941, 00101 HELSINKI
<http://www.vyl.fi/>

Mona Schalin
(puheenjohtaja)
Gsm 040 - 532 9558
mona.schalin@welho.com

Ulla Loukkaanhuhta
(varapuheenjohtaja)
Gsm 040 - 512 0062
ulla.loukkaanhuhta@ramboll.fi

Gretel Hemgård
Gsm 040 - 572 7880
gretel.hemgard@hemgard.fi

Maunu Häyrynen
Gsm 040 - 532 9639
maunu.hayrynen@utu.fi

Päivi Islander
Gsm 050 - 356 7307
paivi.islander@hel.fi

Irma Lounatvuori
Puh 09 - 4050 9483
irma.lounatvuori@kolumbus.fi

Marja-Leena Niitemaa
(Turun paikallisosasto)
Gsm 040 - 521 0327
marleni@tkkoulu.fi

Emilia Weckman
Gsm 040 - 579 8202
emilia.weckman@iki.fi

Ritva Veijola-Reipas
Gsm 044 - 294 5145
ritva.veijola-reipas@nba.fi

Reeta Pellinen
(sihteeri)
Gsm 040 - 835 1885
reeta.pellinen@tkk.fi

Minna Piispanen
(taloudenhoitaja)
Gsm 041 - 536 6890
minna.piispanen@arkyl.com

Seuran tili:
Sampo 800017-70546167

JÄSENTIEDOTE 3 / 2008

Puistot ja puutarhat loistavat vielä hetken värikylläisinä. Kun tänään aamupäivällä käväisin muutamilla 1960-luvulla rakennetuilla asuinalueilla Helsingin ympäristössä, vakuutuin taas kerran siitä, että syksy on puutarhojen parasta aikaa. Mustavalkoisen, vähäeleisen arkkitehtuurin taustaa vasten hehkuivat rehevät, monilajiset puu- ja pensasistutukset. Sodanjälkeisten vuosikymmenien maisema-arkkitehtuurin laatu alkaa näkyä yhä selvemmin. Puutarhataiteen seuran piirissä jatketaan 1900-luvun modernia maisema-arkkitehtuuria käsittelevän kirjan valmistelua.

Arvokkaita puistojamme koskevat erilaiset hankkeet ovat herättäneet huomiota. Viime aikoina on jälleen esitetty Helsingin Keskuspuiston nakertamista. Toisaalta käydään myös keskustelua puistojen hoidon periaatteista. Ajankohtaisia ovat mm. Träskändan kartanonpuiston puutarhan ja Kaivopuiston lehmuskujan uusiminen. Puistojen kulttuurihistoriallisista ja esteettisistä arvoista on puhuttava julkisuudessa. Puutarhataiteen seuran piirissä toimivat asiantuntijat ja harrastajat kutsutaan lämpimästi mukaan kehittämään seuran voimin tuotettavaa, puistokulttuurin vaalimista koskevaa julkaisua. Työseminaari järjestetään Helsingissä syyskokouksen yhteydessä 7.11.

Mona Schalin

KOKOUSKUTSU

Puutarhataiteen seuran syyskokous pidetään perjantaina 7.11.2008 klo 16.00 Helsingissä. Tieteiden talo, sali 405, Kirkkokatu 6.

Kokouksen jälkeen alkaa julkaisuun liittyvä työseminaari.

Kokouksen esityslista:

1. Kokouksen avaus
2. Laillisuus ja päätösvaltaisuus
3. Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin sekä pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskijoiden valinta
4. Seuran toimintasuunnitelma vuodelle 2009
5. Seuran talousarvioehdotus sekä jäsenmaksun ja luottamushenkilöiden palkkioiden määrääminen vuodelle 2009
6. Hallitusten jäsenten vaali erovuorossa olevien tilalle
7. Tilintarkastajien ja varamiesten vaali
8. Muut kokoukselle etukäteen tehdyt esitykset
9. Kokouksen päättäminen

Lisätietoja:

Mona Schalin, p. 040 - 532 9558, mona.schalin@welho.com

Reeta Pellinen, p. 040 - 835 1885, reeta.pellinen@tkk.fi

Ympäristö kasvattajana seminaari ja ekskursion historiallisiin satakuntalaisiin puutarhoihin

Porin yliopistokeskuksessa 28.-29.9. järjestetty Ympäristö kasvattajana -seminaari sekä siihen liittynyt ekskursion historiallisiin satakuntalaisiin puutarhoihin kokosi runsaan joukon osanottajia eri puolilta Suomea. Seminaarin ja ekskursion järjestivät Puutarhataiteen seura, ICOMOSin Suomen osasto ja Satakunnan ympäristökoulu.

Torstain seminaarissa kuultiin esityksiä ympäristökasvatuksesta kulttuuriympäristöissä ja maailmanperintökohteissa sekä puutarhasta oppimisympäristönä.

Perjantain ekskursion ensimmäinen kohde oli Rauman opettajankoulutuslaitoksen eli Rauman seminaarin puutarha. Suomen vanhin edelleen toiminnassa oleva seminaaripuutarha on yli sadan vuoden ajan edistänyt puutarhakulttuurin leviämistä Suomessa niin tiedollisesti kuin taidollisestikin. Vuonna 2007 tehdyn yleisinventoinnin myötä puutarhan vaiheista on saatu uutta tietoa. Puutarhan ja alueen suojelua edistetään järjestämällä yleisöluentoja, opastuksia ja opetuspaketteja kouluille Satakunnan ympäristökoulun toimesta.

Eurajoella Vuojoen kartanon puutarhaa esitteli ympäristösuunnitelman laatinut Christina Laurén Ympäristötoimistosta. Puutarhan alkuperäisistä elementeistä on säilytetty vaikuttava kuusikuja (3). Keskustelussa iäkkään kasvuston uudistamisesta kiteytyi puutarhataiteen ja kulttuuriperinnön välinen problematiikka.

Vuojaelta matka jatkui lounaan jälkeen Poriin, Pihlavan Halssiin ja Kaunismäkeen (1), joiden alueita Paul Olsson on suunnitellut Ahlström-yhtiöiden toimeksiannosta. Alueet ovat säilyttäneet hyvin tyylinmukaiset piirteensä. Halsin alue muodostui, kun Kaunissaaren sahan lakkauttamisen jälkeen sinne pystytetyt asuintalot siirrettiin Pihlavan teollisuuslaitosten työntekijöiden käyttöön. Kaunismäki puolestaan on yksi Satakunnan monista Ahlströmien teollisuussukuun ja Maire Gullichsenin persoonaan liittyvistä, kulttuurihistoriallisesti tärkeistä paikoista. Tutkija Liisa Nummelin Satakunnan museosta valotti opastuksessaan Halsin ja Kaunismäen kaltaisten alueiden kaavoitukseen ja säilyttämiseen liittyviä kysymyksiä.

Iltapäiväkahvit nautittiin Porin kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvassa Kirjurinluodossa. Essi Lindberg kertoi kaupunkipuiston osa-alueista: Kaupunkipuistoon sisälty-

vät Kokemäen joen suiston Natura-alueiden osia, Luotojen viljelysmaisema, kaupungin keskustan historialliset puistot ja hautausmaa sekä tunnettu virkistysalue Porin metsä.

Päivän loppuksi vierailtiin vielä Noormarkussa Ahlströmin alueella (2), jonne Ympäristötoimisto on laatinut uudistus suunnitelman 1996. Alueelta tunnetaan parhaiten Villa Mairea, vähemmälle huomiolle ovat jääneet Havulinnan ja Pääkonttorin puutarhat. Havulinnan puutarhan on suunnitellut Paul Olsson vuosina 1925 ja 1947, Pääkonttorin puutarhasuunnitelma on Bengt Schalinin laatima vuodelta 1916. Noormarkussa oppaana toimi jälleen Christina Laurén.

Laura Puolamäki

Lisätietoa kohteista:

Porin kansallinen kaupunkipuisto

<http://www.pori.fi/kan/kan1/puisto/>

Seminaarin puutarha

<http://www.ymparistokoulu.utu.fi/index.php?sivu=materiaali>

Vuojoen kartano

www.vuojoki.fi

Pihlavan Kaunismäki

Häyrynen, Maunu (toim.): Pihlavan Kaunismäki. Puutarhainventoinnin loppuraportti. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja 6. Maisemantutkimus. Turun yliopisto, Pori 2005.

Ahlströmin alue Noormarkussa

Sinerjoki, Eeva: Muotopuutarhoja ja puistoja. Noormarkun historiaa. Erämaasta eleyksi paikaksi. Noormarkun kunta, Noormarkku, 2008.

2

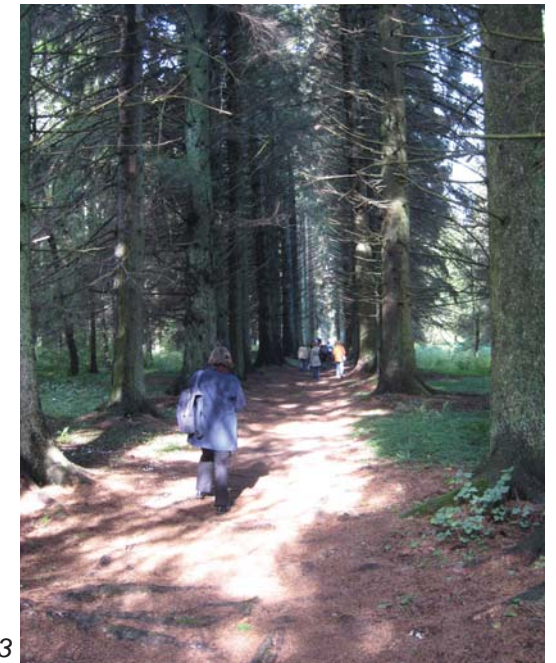
1

Syysretki Someron kartanopuistoihin

Turun paikallisosaston syysretki tehtiin Somerolle lauantaina 13.9. Perinteiseen tapaan retkeilimme yhdessä puulajien tuntijoiden ja rakennusperinteen ystävien kanssa. Tällä kertaa dendrologeja oli eniten, olihan odotettavissa Suomen suurimpiin kuuluvia puita.

Långsjön puutarhan ja puiston suunnittelijasta ei ole varmaa tietoa, mutta asialla lienee ollut Turun kaupunginpuutarhuri Ossian Gauffin. Etupiha koostuu lukuisista talousrakennuksista, joista vanhimmat vuonna 1810 valmistunut tiilinavetta ja viljamakasiini vuodelta 1844, joten päärakennuksen edessä olevaa kukkaympyrää ja yksittäispuita lukuun ottamatta puutarha sijoittuu päärakennuksen taakse. Joukossa on kartanomiljööille tyypillisesti myös erikoisia puita, esimerkiksi lehmuksia peräti neljää eri lajia. Välittömässä läheisyydessä on vanha hedelmätarha, joka jatkuu englantilais-tyyppisenä puistona. Yksi umpeutuneista poluista vie lammelle, jossa harmaahaikara käy kalastamassa puoli vuosisataa sitten istutettuja kaloja. Toinen polku johtaa perheen yksityiselle metsähautausmaalle. Sekä päärakennus, joka nousi 1920-luvulla palaneen tilalle sekä sata vuotta sitten toiminut maatalouskoulu ovat Jarl Ungernin piirtämät. Hän toimi rautatiehallituksen yliarkkitehtinä ja Långsjön emännän sanoin koulu muistuttaakin rautatieasemaa ilman kiskoja.

Seuraavana kohteena oli Kimalan kartano, joka on Someron vanhin käytössä oleva asuinrakennus 1700-luvun puolivälistä. Isäntäpari kutsui meidät ystävällisesti tutustumaan myös pietetillä kunnostettuihin sisätiloihin. Työt ovat jatkuneet aina 1970-luvulta lähtien. Kimala on isännän lapsuuden koti, ja hän muisteli, että silloin piha ja puutarha olivat pelkkää viidakkoa. Tätä isäntäpariskunta alkoi perata 1980-luvulla ja silloin umpeutuneesta metsiköstä paljastui vanha kukkaympyrä ja hiekkakäytävien pohjat. Ne on nyt kunnostettu ja hämmästelimme kuinka aikaa riittää käytävien ylläpitoon. Muotopuutarhaideaa on käytetty myös rakennuksen toisella puolella. Englantilais-tyyppiseen puutarhaan isäntäväki kerää puulajiharvinaisuuksia. Rakennuksen läheisyydessä on emännän perinneruusukokoelma sekä hedelmätarha,

3

4

jossa maistelimme makeita päärynöitä.

Viimeinen kohde oli Palikaisten kartano, jonka isäntä kierrätti meitä laajassa englantilaisessa puistossa. Tällä suojaisella alueella on oma erityinen mikroilmastonsa, joten kaikki puut ovat kasvaneet jättikokoisiksi. Dendrologit mittasivat kolme epävirallista Suomen mestaruutta, puiston mongolianvaahtera ja siperianpihta ovat ylittäneet virallisesti suurimmiksi mitatut yksilöt, samoin ympärysmitaltaan yli viisimetrinen vaahtera (4).

Paluumatkalla ajoimme Palikaisten yksityistietä pitkin ja näkymä oli kuin englantilaisessa puistossa ikään, viljelysmaita, karjaa, vettä, kumpuilevaa maastoa ja suuria lehtipuita. Lopuksi kierimme remontissa olevan Lahden kartanon pihapiirin kautta.

Marja-Leena Niitemaa